

tudinea reacției sufletești care, pe-alcouri, a fost ușor frinată în spectacol. Insistând asupra acestei inviorări a interpretării, am convingerea că regia îi va imprima un ritm mai aproape de spiritul piesei lui Sartre.

Victor Tudor POPA

Un spectacol inegal, cu valori noi

Ne aflăm în fața unui spectacol curat. Acordindu-i acest calificativ, îmi păstrez libertatea de a arăta că spectacolul *Nekrasov* n-a fost lipsit de anumite scăderi. Montarea pe scena Teatrului Național din Cluj a acestei piese de Sartre este, fără îndoială, un act de curaj. Ne aflăm în fața unui text nou, savuros, în care scinteiază din plin spiritul francez și care cere o bogată experiență teatrală pentru a i se pune în lumină toate valorile.

În totalitatea sa, spectacolul mi s-a părut inegal. Am observat atit tendințe naturaliste, cit și scăderi surprinzătoare. Primele apar în decor, care — trebuie să spun — nu este de loc lipsit de valori noi, de îndrăzneală. Mi se pare însă onest să nu trec sub tăcere faptul că acest decor nu a avut unitate: între tabloul 1 (cu elemente naturaliste, ca mișcarea vehiculelor peste Sena) și celelalte, se observă o puternică discrepanță.

În general, regia trebuie să acorde o mai mare atenție mișcării în scenă. Dacă tabloul 4 a excelat prin mișcare și plastică, celelalte pretind încă a fi lucrate în vederea realizării acestor deziderate.

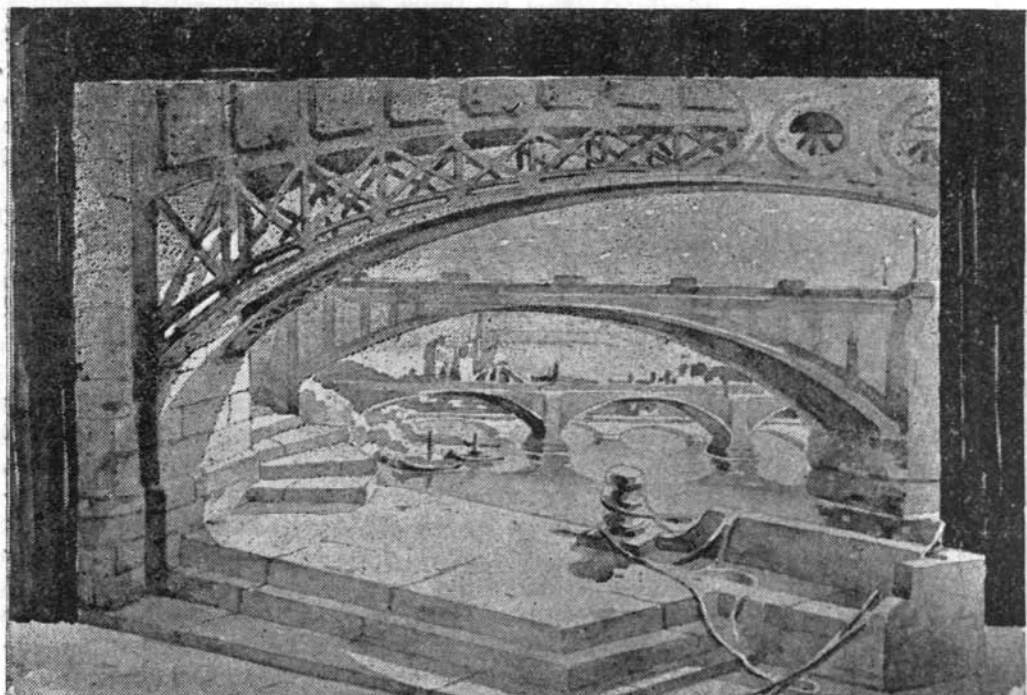
Referitor la discuțiile purtate pînă acum, aș fi dorit ca ele să stăruie asupra a ceea ce este nou în acest spectacol. Lucrul acesta se poate face și de acum înainte, de altfel. Aș fi dorit, de asemenea, ca în legătură cu interpretările actorilor clujeni, să se discute asupra dicțiunii și acțiunii fizice a actorului, asupra atmosferei spectacolului sau asupra grupărilor plastice. *Nekrasov* este o piesă tipic franțuzească, al cărei specific stă în strălucirea limbajului, în verva galică. Pentru actorii noștri, obișnuiți în ultima vreme mai mult cu un teatru de atmosferă, întilnirea cu un asemenea text ridică o serie de probleme noi, aproape toate ținînd de dicțiune și gestică, a căror rezolvare condiționează realizarea ritmului viii al lucrării lui Sartre. Părerea mea este că spectacolul Teatrului Național din Cluj a adus elemente noi, tocmai pe linia aceasta, a unei interpretări vioaie, spumoase, pline de nerv.

Rodica RADU

Satira — iată obiectivul principal!

Nu credem că există granițe precise între comic și dramatic. Socotim, mai degrabă, că aceste două categorii se întrepătrund, pentru că viața însăși le conține ca un amestec inextricabil. Așa cum anumiți pictori delimitează obiectele nu prin linie, ci prin culoare, oferind o treptată pierdere a conturilor, în piesele lui Sartre frontiera dintre comic și dramatic se pierde, conturile personajelor sînt — din punctul acesta de vedere — într-o neconținută mișcare.

Să nu uităm că Sartre este un filozof și că lucrările sale literare sînt pătrunse de concepția sa filozofică. George de Valera, eroul principal al piesei *Nekrasov*, materializează pe scenă aspecte ale concepției lui Sartre, constituind pentru autor un

Schiță de decor de M. Matcaboji la tabloul 1

mijloc de autoironie. De Valera este un poet filozof, un escroc artist, care realizează o întreagă dialectică morală, în care transpare deopotrivă critica pozițiilor filozofice ale existențialismului sartrian, ca și satira societății franceze contemporane.

S-a spus că piesa este un pamflet. Înțelegem că aserțiunea aceasta a fost făcută pentru a justifica o viziune comică, veselă, asupra întregului spectacol. Noi credem însă că avem de-a face cu o satiră lipsită de șarjă și că nici un moment elementele comice nu trebuie să fie folosite pentru a distra pe spectator. Autorul însuși spune despre opera aceasta că este o „comedie satirică“, iar presa franceză de specialitate o consideră o „comedie care reinvie satira“.

Membrii consiliului de administrație care apar în piesă, de pildă, reprezintă burghezia putredă, viciată, ridicolă prin pretenția de a-și masca viciile. Disproporția dintre atitudinea foarte serioasă, foarte gravă a acestor oameni și fleacurile pe care le susțin sau de care sint derutați, speriați, realizează, desigur, comicul, dar nu ca element independent, ci pus în slujba satirei sociale și politice.

Atacind în mod direct problemele contemporane, *Nekrasov* este o piesă cu un caracter militant, în sensul pieselor „directe“ de care vorbea Bertolt Brecht.

S-a vorbit, de asemenea, despre spiritul francez. Atragem atenția că acest element nu trebuie privit nici prin prisma noastră (ne gândim la Caragiale), nici prin prisma comicului englez (Shaw).

Spiritul francez este luminos, plin de ironie. În piesa lui Sartre, el se simte indeosebi în cadența replicilor. În general, cred că actorii au realizat această seninătate, această vioiciune picantă, tipic franțuzească. Dacă spectacolul a plăcut, aceasta se datorește și faptului că a avut ritm, nerv.

Așadar, sezisarea celor două planuri — un corp de idei, în care pozițiile propriiei sale filozofii sint ironizate și consecințele etice se impun cu stringență; apoi, realitatea socială franceză a timpurilor de azi, care e demascată în viciile ei fundamentale

— arată clar că primul obiectiv al piesei lui Sartre este satira filozofică și politică.

Înțelegind semnificația textului, atent la replicile din care rezultă comicul, dar fără a le sublinia, regizorul a realizat un spectacol al cărui merit este, întâi de toate, fuga de orice idee sau viziune preconcepțată, fidelitatea față de cuvântul lui Sartre.

Desigur, mai sînt lucruri care necesită o îmbunătățire, și ea se va realiza de la o seară la alta. Însă, după părerea noastră, valoarea decorurilor și efortul lăudabil al tuturor interpreților de a se depăși au fost evidente.

Pavel BELLU

... și părerea redacției

Satiră politică, dramă a deliberării morale și comedie plină de spirit, *Nekrasov* pretinde un efort artistic complex pentru a oferi, în spectacol, întregul buchet al calităților sale. Orice încercare de definire ca gen înseamnă, în cazul acestei piese, o limitare, o îngrădire într-o formulă prea strîmță care mutilează. Comicul sau dramaticul, tonalitatea mai veselă sau mai gravă, cu întreaga lor gamă de nuanțe, nu pot epuiza semnificațiile acestei piese decît disputîndu-și-o deopotrivă. Iată măsura în care tov. Zdrehuș și Bellu au făcut afirmații mai mult sau mai puțin riscate. Există o problematică morală (indeosebi pentru George, Véronique și Sibilot) care nu se pretează la comic și, în sensul acesta, sîntem de acord cu tov. Bellu. Deși plină de spirit, plină de umor, vioiciunea acestei piese vine din spontaneitatea sufletului francez, care nu constituie neapărat un prilej de amuzament, ci un climat senin, fermecător, așa cum susține și tov. Victor Tudor Popa. Există, apoi, o satiră politică virulentă, ca o aqua-forte, străbătută de fulgere negre de pamflet, pentru ilustrarea căreia ironia e neindestulătoare; e nevoie de punerea față în față a tipurilor, de sublinierea detaliului monstruos, de linia precisă a caricaturii, așa cum — se pare — ar dori tov. Zdrehuș. În fine, mai există stilul lui Sartre, lapidar și strălucitor — un dialog al cărui dramatism nu stă în replică, ci în ideea nouă care singularizează fiecare replică —, stil care pretinde instrumente actoricești de mare finețe, asupra cărora tov. Rodica Radu are dreptate să insiste.

Clubul impușcaților (Nekrasov) de Jean Paul Sartre înfățișează drama unui escroc, George de Valera, devenit instrument al luptei politice care se desfășoară astăzi în Franța. Dîndu-se drept Nekrasov, imaginar ministru de interne sovietic, fugit din U.R.S.S., George de Valera salvează cariera ziaristică a lui Sibilot și se pune la adăpost de urmărirea poliției. Dar nu pentru mult timp. Căci „imunitatea“ sa politică — acceptată tacit de către siguranța statului — încetează în clipa cînd, sub înriurirea ziaristei progresiste Véronique, genialul escroc refuză să continue jocul început.

Un regizor plin de fantezie creatoare s-ar fi întîlnit poate numai cu unele semnificații ale piesei *Nekrasov*, le-ar fi epuizat și și-ar fi văzut de drum. Regizorul Ion Dinescu nu s-a gîndit, firește, la această metodă. Credincios unui text prescurtat, căruia a voit să-i surprindă toate implicațiile, el a prescurtat însăși dimensiunea artistică a piesei. Spectacolul *Nekrasov* de pe scena Teatrului Național din Cluj ni s-a părut un rezumat lipsit de concizie.

Să explicităm această afirmație. Primele două tablouri, poate cele mai spumoase, sînt susținute de debitul bogat și variat al celor două personaje de prim plan: George de Valera, proaspăt salvat de la inec, și — respectiv — Palotin, directorul ziarului „Soir à Paris”, doi oameni care jonglează (așa cum Sartre, de-a lungul întregii piese, cochetează) cu ideile. Jocul inteligenței speculative (George, tabloul 1) și al